

2
ROČNÍK 14

17. září 2004

V ČÍSLE:

O výsledky výzkumu politických elit a disentu má zájem Harvard • Novinka: přednáškový kurz judaistiky • Výročí „Olomouckého procesu“ • Tiskové prohlášení UP

Velvyslanec Jihoafrické republiky dr. Noel N. Lohoko v souvislosti s ukončením své mise v ČR převzal 10. 9. 2004 od rektorky UP prof. J. Mačákové Pamětní medaili UP. Dr. N. N. Lohoko, který absolvoval Lékařskou fakultu UP, spolupracuje mj. s Katedrou nederlandistiky FF UP a Centrem interdisciplinárních studií UP. V průběhu své zářijové návštěvy se zúčastnil „Třetí středoevropské školy rozvojové pomoci a spolupráce“.

(Více informací viz str. 3 a 7.)

-red-, foto -dan- ▶

Akce AFO jede do kraje vrcholí

■ Tento týden se znovu rozběhla akce *AFO jede do kraje*, která je součástí mezinárodní přehlídky dokumentárních filmů AFO Olomouc 2004. V pondělí a v úterý vyjeli organizátoři za žáky základní školy v Předmostí u Přerova.

Pedagogové z celého kraje měli možnost vybrat filmy ze šedesáti snímků, které se účastnily soutěžní části festivalu AFO v loňském roce. *Kantoři si volili pořady podle toho, jakou látku v jednotlivých předmětech právě probírají*, vysvětlil koordinátor akce J. Novotný. V úterý tedy uvidí žáci v Předmostí dokument *To jsou těžké vzpomínky* – vypovídající o holocaustu českých Romů či *Děti okamžiku* – dokument zabývající se problematikou mladých narkomanů. Do výtvarného světa handicapovaného malíře je zavede snímek *Malíř dysgrafik Láďa Roll* a přírodopisného učiva se dotkne poslední z vybraných dokumentů *Co dělají zvířata v zimě?*

Každého promítání se zúčastní okolo 200 žáků či studentů a trvá přibližně dvě hodiny. Koncem tohoto týdne se AFO rozejde do Zábřehu na Moravě a týden před samotným zahájením ještě do Uničova a znovu do Zábřehu. Celkem tedy vyjede AFO do kraje jedenáctkrát.

Během představení zvou organizátoři žáky přímo na *Academia film* do Olomouce a nabízejí jim účast ve vědomostní soutěži s tzv. studentskými indexy, které obsahují pět otázek z historie AFO a pět z nedávných českých dějin. Mottem letošního ročníku je *Patnáct let na cestě* a dotazy se vází právě k uplynulým letům na cestě od totality k demokracii. Soutěží se o věcné ceny, které budou výhercům předány během festivalu. Ten se koná od 4. do 7. září 2004 v Uměleckém centru UP (konviktu) v Olomouci.

Více informací najdete na www.afo.cz a v AFO/INFO uvnitř listu.

-zs-

Knihovna UP obdržela dar z pozůstalosti Pavla Tigrida

■ Významný knižní dar obdržela v průběhu prázdnin Ústřední knihovna UP. Jde o část knižního fondu, který UP získala z pozůstalosti P. Tigrida. Podle informací ředitele IC UP PhDr. R. Hladkého, druhá část knih by měla dorazit z Paříže do Olomouce během podzimu, kdy se chystá olomouckou univerzitu navštívit i manželka P. Tigrida a zúčastnit se oficiálního představení celého knižního daru.

V současné době probíhají v Knihovně UP knihovnické práce související s charakteristikou získaného knižního fondu a jeho postupným zpracováním.

Zprostředkovatelem předání knižního daru z pozůstalosti P. Tigrida olomoucké univerzitě byl prof. J. Jařab, CSc., bývalý rektor UP, který s manželí Tigridovými udržoval úzké přátelské vztahy od dob jejich návštěvy v Olomouci v rámci oblíbených *Večerních rozmluv* na UP v začátku devadesátých let (viz snímek L. Peřiny z 13. 5. 1992).

S Pavlem Tigridem jsem se měl možnost setkávat při různých událostech a aktivitách prezidenta Václava Havla, jako byly třeba konference Fóra 2000. Samozřejmě jsem si s ním rád popovídal při osobních setkáních o situaci v současné české i evropské a světové politice a kultuře, uvedl pro Žurnál UP prof. J. Jařab a dodal: *Všichni víme, že mluvit s člověkem tak životem zkušeným a zkoušeným a moudrým je velké štěstí a významování. Ostatně to mohlo poznat a posoudit z vlastní zkušenosti též akademické*

Dokončení na str. 2

Na 3. sjezdu *Iniciativy Týdne neklidu*, který se konal 10. 9. 2004 v Ostravě, bylo přijato následující prohlášení:

Členům akademické obce ČR Zástupci Iniciativy Týdne neklidu podpořili setrvaní Petry Buzkové ve funkci ministryně školství, protože během jejího prvního funkčního období se vytvořily předpoklady pro zlepšení situace veřejných vysokých škol.

Zástupci Iniciativy Týdne neklidu taktéž přivítali, že *Vláda ČR ve svém programovém prohlášení zdůraznila význam vysokého školství „pro ekonomický a sociálně udržitelný rozvoj státu“ a že z rozhodující nástroj reformy vysokých škol považuje „transformaci a posílení financování vysokých škol“.*

Vláda ČR ovšem v tomto dokumentu zároveň naznačuje, že se problémem financování vysokého školství nehodlá zabývat ve svém volebním období – rozpočet vysokých škol chce navýšit až „ve střednědobém výhledu“. Tomu ostatně odpovídá i aktuální návrh státního rozpočtu, který s podstatným navýšením prostředků pro vysoké školy nepočítá. Je tedy velmi pravděpodobné, že během funkčního období této vlády nebude reforma vysokých škol realizována.

Proto se ještě před schvalováním rozpočtu v Poslanecké sněmovně PČR obracíme na celou akademickou obec s vyzov, aby Vláde ČR připomněla deklarované priority – a to všemi prostředky, které akademická obec uzná za vhodné.

Za Iniciativu Týdne neklidu doc. J. Štefanides, F. Zouhar (Univerzita Palackého), O. Haška, P. Mácha, Ph.D., P. Hofírek (Ostravská univerzita), R. Valvoda, J. Votrubeč, A. Šůra (Univerzita Karlova)

Toto číslo vychází s přílohou věnovanou programu letošního 39. ročníku mezinárodního filmového festivalu *Academia film Olomouc* (4.–7. 10. 2004) AFO/INFO č. 0.

Psychologické dny 2004:

Svět žen a svět mužů

■ Téměř tři sta zástupců českých a slovenských kateder psychologie, klinických psychologů, ale i studentů psychologie se ve dnech 9.–11. 9. sjeli do Olomouce, aby diskutovali o dvou základních polaritách lidstva – mužů a žen, o jejich vzájemné součinnosti, napětí, nerovnováze, ale i vzájemném obohacování. Tradiční, v pořadí již XXI. *Psychologické dny* se nastiněným tématem zaobíraly v nejrůznějších oblastech lidského života, a to nejen z hlediska psychologie, ale i pod zorným úhlem blízkých oborů – medicíny a pedagogiky. V řadě stěžejních referátů a v jednotlivých sekcích se psychologové zamýšleli nad problematikou žen a mužů v kontextu vývoje, výchovy a vzdělávání, diskutován byl také např. vliv biologických daností, kultury či školy.

V průběhu zahájení konference, které proběhlo v aule FF UP, hovořil předseda Českomoravské psychologické společnosti PhDr. J. Šturma i předseda Slovenské psychologické společnosti PhDr. I. Sarmány-Schuller, který již nyní pozval přítomné psychology k *Psychologickým dnům 2005* na Slovensko. Ve své krátké uvítací řeči vzpomněl potom doc. V. Rehan, prorektor UP a vedoucí Katedry psychologie FF UP, také na Československé studentské psychologické dny, které se v dubnu tohoto roku uskutečnily taktéž v Olomouci a v jejichž průběhu mohli studenti změřit své síly ve výkonech mladé vědy.

V rámci reprezentativního setkání, jehož značná část proběhla v Uměleckém centru UP, psychologové diskutovali o výše zmíněných tématech, která se objevují i v politice a médiích často bez náležitého zřetele k psychologické a vztahové podstatě. Přínosná byla např. přednáška

PhDr. Z. Chovancové (na snímku), která již krátce po zahájení hovořila o problematice studu, který v extrémě může paralyzovat jakýkoliv rozvoj jedince. Zajímavě přiblížila jeho kořeny, vývoj, projevy v extrémních situacích, vedoucí k osamění až destrukci člověka, ale také o možnosti terapie. Na konkrétních příkladech ze své klinické praxe tak upozornila na problematiku, které v naší zemi není věnováno tolik psychologického prostoru, jaký by si zasloužila.

Třídenní olomoucké setkání rozdělené do několika sekcí (*Muži a ženy ve zdraví a v nemoci, Psychodiagnostika, Rodina – rodinné role, procesy, formy, Gender, Škola a svět mužů a svět žen – je nutné zásadně měnit současnou školu?* aj.) přineslo shromážděným psychologům mnoho informací, postřehů i kontaktů. V prostorných konvikčních chodbách pak byly instalovány postery a nabízela se zde i odborná literatura.

Za organizační pomoci Konferenčního servisu UP uspořádaly *Psychologické dny 2004* Českomoravská psychologická společnost, Katedra psychologie FF UP a Slovenská psychologická společnost.

-map-, foto -tj-

Knihovna UP...

i městské publikum v naplněné aule během *Večerních rozmluv s Pavlem Tigridem* jako našim hostem. *Naposledy jsem se s Pavlem Tigridem viděl v Praze nedlouho před jeho smrtí, která nás všechny překvapila 31. srpna loňského roku. Postěžoval jsem si mu, že mi v neděli dopoledne chybí jeho Nedělní poznámky a on – se stále přítomným úsměvem a laskavou sebeironií odvětil, že si myslí, že už za sebe vše řekl, že už není moc co dodávat. Jako tolik občanů této země jsem vyjádřil svou hlubokou soustrast paní Tigridové a rodině do francouzského Hericy. Po krátkém čase přišlo poděkování a brzy nato dotaz, zda by měla naše univerzita zájem o Tigridovu osobní knihovnu, s poznámkou, že by to jeho osobně potěši-*

Úspěšné kolokvium amerických studií

■ Filozofická fakulta UP se v nedávných dnech stala opět hostitelkou konference, již se účastní studenti a učitelé anglické literatury a jazyka z celého světa. Padesát účastníků z devíti zemí (ČR, Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko, Estonsko, Recko, Turecko a USA) tentokrát rokovalo na téma *Amerika – domov statečných (America – Home of the Brave)*. *Jde o citaci z hymny Spojených států amerických a našim zájmem bylo vzpomenout mj. i na původní obyvatel. Název měl samozřejmě vztah také k americké politice 20. a 21. století, upřesnil pro Žurnál UP Mgr. R. Hýsek z Katedry anglistiky a amerikanistiky FF UP.*

Kolokvium amerických studií zahájil tradičně prof. J. Jařab, CSc., úvodu semináře se zúčastnil též současný tiskový mluvčí a kulturní atašé americké ambasády M. Hahn. Potěšitelná byla i účast studentů anglistiky a amerikanistiky, jež na přelomu srpna a září „přitáhla“ do univerzitních prostor nejen možnost získání tří kreditů, ale též atraktivní tematika letošních týdenních hovorů. *Velice silná byla letos germánská sekce: Rakušan W. Hoelbling se svým příspěvkem o proměnách tzv. příběhu o indiánském zajetí, kde vystupují jak Indiáni barbarští, tak romantizovaní „vznešení divoši“; B. Herzogenrath z Kolínského univerzity, srovnávající falešné hrdinství Velkého Gatsbyho a Kurta Cobaina; německý American T. Clark zabývající se dílem malíře Divokého Západu Frederica Remingtona ... Jen z tohoto skromného výběru z mnoha skvělých přednášek je patrný široký záběr naší konference,*

sdělil k pestrému programu Mgr. Hýsek a dodal: *Divácky nejspíšejší byly vtipné přednášky místních docentů M. Peprníka (o překvapivém moravském původu Indiánů v díle J. F. Coopera) a M. Arbeita (kierkegaardovsky o hrdinných prohách v díle R. Forda, aneb jak se vyprávění o neúspěchu stává aktem odvahy). Letos pohovořil také náš „beatnický lektor“*

M. Sweney, a to o kouzlu šestákových detektivek v přednášce nazvané „Zulibej mne k smrti“. La-hůdkou letošního rokovaní studentů a učitelů anglické literatury a jazyka byl prý večer všech zúčastněných a učitelů anglické literatury a jazyka byl prý večer všech zúčastněných, kde za svitu svíce četla své verše brněnská básnířka A. Slepícková (překlad M. Sweney – na snímku vpravo) a hlavně profesor Hoelbling (na snímku vlevo). Poté zazněly překlady moderní české milostné poezie ze zdejší studentské dílny, kterou vedou překladatelé Sweney a Hýsek, a v samém závěru večera čeští účastníci spolu s místními „moravskými Američany“ zazpívali zahraničním hostům anglický překlad české hymny, načež neodolali a s chutí zapěli i slovenskou. *Letošní mezinárodní kolokvium amerických studií splnilo svůj účel, skončilo obrovským úspěchem a spokojeností všech zúčastněných, zhodnotil závěrem nedávné setkání Mgr. R. Hýsek.*

Kolokvium amerických studií proběhlo na FF UP od 29. 8. do 3. 9. Pořádalo jej Centrum pro srovnávací kulturní studia FF UP ve spolupráci s Velvyslanectvím USA, Českou a Slovenskou asociací amerikanistů a s organizační podporou Konferenčního servisu UP.

-map-, foto archiv KAAa FF UP

O výsledky výzkumu se zajímá Harvardská univerzita

■ V pořadí již třetí setkání historiků a příznivců orální historie pořádaly na začátku září Ústav pro soudobé dějiny AV ČR v Praze a Archiv UP. V programu věnovaném tentokrát problematice interpretace v orální historii vystoupili členové pracovního týmu výzkumného projektu *Politické elity a disent v období tzv. normalizace. Životopisná interviews* s dosavadními výsledky výzkumu, jakož i s metodickými přístupy, problémy a aktuálním stavem svého interpretačního tématu. Se zkušenostmi s využitím metod orální historie v historickém výzkumu seznámili své české kolegy také hosté z USA.

V příštím roce by měla být publikována v plném znění polovina rozhovorů, které jsme realizovali v průběhu letos končící grantové projekty, následovat by měly další publikace věnované interpretaci, uvedl ředitel Archivu UP PhDr. P. Urbášek, který je spoluřešitelem tohoto projektu Centra Oral History

Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, na němž olomoucká univerzita spolupracuje. Jak dále PhDr. P. Urbášek uvedl, o překlady knižních vydání životopisných rozhovorů českých politických elit a disentu projevil zájem i Harvardská univerzita.

Metoda orální historie je založena na kvalitativním výzkumu, v němž nejdůležitější roli hraje osobní výpověď konkrétního člověka o konkrétní události či době. Orální historie se tak zaměřuje především na subjektivní prožívání a vnímání dějin z hlediska přímých „pamětníků“, zajímá se o jejich způsob interpretace historických událostí, o jejich „každodennost“ v dané historické době.

(Podrobnější informace naleznete také v Žurnálu UP č. 2–3, roč. 12.)

-mav-

Stručně

V prostorách teoretických ústavů LF UP proběhl 8. 9. Moravský morfologický den, který připravily Ústav histologie a embryologie LF UP, Ústav normální anatomie LF UP a Česká anatomická společnost.

*Moravsko-slezská křesťanská akademie, Společnost pro dialog církve a státu v Olomouci a CMTF UP uspořádaly ve dnech 10.–12. 9. třetí moravsko-slezské akademické dny, tentokrát na téma *Vztah státu a církve včera a dnes.**

Ve dnech 14.–15. 9. se na Mendelově zemědělské a lesnické univerzitě v Brně uskutečnilo 76. zasedání Pléna ČR.

První zasedání Kolegia rektorky UP proběhlo 16. 9. ve velké zasedací síni Rektorátu UP.

-red-, foto -tj-

Dokončení ze str. 1

lo, kdyby byly jeho knihy právě v Olomouci. Vešel jsem v jednání s našim velvyslanectvím v Paříži a setkal jsem se s velkou vstřícností pana velvyslance Pavla Fischera a následně také pracovníků pražského Státního archivu, který se má stát domovem Tigridových dokumentů. Letos na jaře jsem seznámil Vědec-kou radu UP s nabídkou, která byla vděčně přijata.

Jak prof. J. Jařab doplnil, všechny nově získané knihy by prostřednictvím svých ex libris měly uživateliům připomenout, že byly součástí světa jedné z velkých osobností našich novodobých dějin, velkého humanisty a demokrata.

-mav-

Na UP se setkali pracovníci z oblasti rozvojové pomoci a spolupráce

Profesionálním pracovníkům vládních i nevládních rozvojových a humanitárních organizací byla určena **Třetí středoevropská škola rozvojové pomoci a spolupráce** (Third Central European Countries' Summer School of Development Aid and Cooperation), kterou ve dnech 8.–10. 9. 2004 uspořádalo v prostorách Rektorátu UP Centrum interdisciplinárních studií UP (CIS UP) ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí ČR. Mezi přednášejícími byli přední čeští i zahraniční odborníci, mezi jinými P. Halaxa, vedoucí Rozvojového střediska Ústavu mezinárodních vztahů, či G. Wigleyová (CIDA, Kanada) a další.

Účastníci setkání, které probíhalo převážně formou workshopů, se věnovali zejména otázkám spojeným s procesem proměny země střední Evropy (tzv. Vísegrádská skupina) z příjemců v poskytovatele mezinárodní pomoci. Součástí programu byly i praktické ukázky projektů rozvojové pomoci, které účastníky uvedly do konkrétního rámce řešené problematiky.

Podle informací ředitele CIS UP RNDr. P. Nováčka představuje právě ukončená letní škola další z aktivit, které směřují k postupnému vytváření centra rozvojových studií v Olomouci. V současné době se k nim řadí především *Letní škola rozvojové pomoci a spolupráce*, jejíž sedmý ročník proběhl na UP na přelomu srpna a září, i – v loňském roce zahájený – bakalářský studijní program *Mezinárodní rozvojová studia* na PFF UP.

Účastníci *Třetí středoevropské školy rozvojové pomoci a spolupráce* měli možnost vyslechnout také přednášku velvyslance Jihoafrické republiky v ČR dr. N. N. Lehoka na téma *Perspektivy partnerství pro rozvoj subsaharské Afriky*. Dr. N. N. Lehoko, absolvent Lékařské fakulty UP, v průběhu konání letní školy obdržel z rukou rektorky UP prof. J. Mačákové, CSc., *Pamětní medaili UP* jako výraz ocenění své dlouholeté spolupráce s olomouckou univerzitou (viz rubrika *Představujeme*, str. 7).

-red-, foto -tj-

II. olomoucké sympozium ukrajinistů

Ve dnech 26.–28. 8. 2004 se v Uměleckém centru UP – konviktu konalo 2. olomoucké sympozium ukrajinistů na téma *Současná ukrajinistika: problémy jazyka, literatury a kultury* organizované sekci ukrajinistiky Katedry slavistiky FF UP. Mezinárodní konference se zúčastnilo 70 vědců z České republiky, Ukrajiny, Rakouska, Slovenska, Polska, Ruska aj. země střední a východní Evropy. Účastníky setkání pozdravil doc. V. Rehan, prorektor UP, doc. Z. Pechal, CSc., proděkan FF UP, prof. M. Lesjuk, děkan Filologické fakulty Příkarpatské národní univerzity V. Stefanyka, prof. M. Moser, profesor Ústavu slavistiky Vídeňské univerzity, akad. M. Mušinka, DrSc., předseda Slovenské asociace ukrajinistů, I. Kušniř, chargé d'affaires Ukrajiny v ČR.

Úkolem vědců bylo zhodnotit výsledky své badatelské práce za tři roky, které uplynuly od doby konání 1. olomouckého sympozia ukrajinistů (2001), projednat otázky fungování jazyka, literatury a kultury v dnešní společnosti a upřesnit problematiku současné ukrajinistiky jako vědy o duchovní a materiální kultuře ukrajinistického národa v minulosti a současnosti. Bohatství programu a aktuálnost problematiky je možno stručně nastínit v těchto bodech.

Na plenárním zasedání byly předneseny široce koncipované referáty. Prof. J. Anderš (Olomouc) hovořil o významu ukrajinistického jazykového materiálu pro budování typologie jednoduché slovanské věty. Prof. M. Moser (Viedeň) referoval o jazykovém světě a historickém významu Ivovského „Studium rutenum“. Zajímavým byl referát dr. R. Omeljaška *Historicko-etnografický výzkum v zóně Černobylské katastrofy* (vědecko-organizační a metodologický aspekt). Dr. R. Omeljaško je totiž hlavním odborníkem Ministerstva Ukrajiny v záležitostech ochrany obyvatelstva před následky havárie v černobylské atomové elektrárně (AE), vedoucím historicko-kulturní expedice pro Černobyl. V říjnu 2002 byl hostem Filozofické fakulty UP, kde přednesl dvě přednášky o černobylské katastrofě a jejich následcích (viz *Žurnál*, 4. 10. 2002).

Další jednání probíhalo ve třech sekcích. *Jazykovědná sekce* se soustředila hlavně na řešení problémů spojených s fungováním ukrajinštiny v různých sférách společenského života, systémem směrnic a koordinát preskriptivní lingvistiky, perspektivách ukrajinistického slangu apod. Velká pozornost byla věnována studiu staroukrajinských textů jako objektu lingvistické analýzy,

zvájemnému působení spisovného jazyka a dialektů, lexikografickému zpracování lexikální zásoby.

Literárněvědná sekce se věnovala tvorbě rehabilitovaných spisovatelů (Geo Škurupij, Todos' Os' mačka, Arkadij Ljubčenko aj.), problémům marginalnosti jako součástí ukrajinistického literárního diskurzu konce 20. až počátku 21. st., poetice expresionismu v ukrajinistickém modernistickém dramatu 20. st. aj. Kyjevská bohemistka O. Palij přednesla referát na téma: Spor o tvorbě Milana Kundery na stránkách emigračních vydání.

Teoreticky přínosný byl program *kulturologické sekce*, která se soustředila na problémy duchovní kultury Ukrajinců, kultury řeči v dnešní Ukrajině, jazykového obrazu světa ztělesněného v uměleckém slově ap. Mezi výzkumy představovanými vědci různých zemí důležité místo zaujímaly otázky dialogu české a ukrajinistické kultury. Zajímavými byly příspěvky věnované překladům ukrajinistických etnických stereotypů do češtiny i naopak českých ustálených slovních spojení do ukrajinštiny. Referát na téma *Jazykovědné „odčty“* Ivana Paňkevyče v letech 1920–1945 (Kronika a dokumentace) přednesla Marta Dolynčuk, dcera Ivana Paňkevyče, zakladatele československé ukrajinistiky pochovaného v Olomouci.

Všechny referáty se těšily velkému zájmu posluchačů. Aktivní diskuse k jednotlivým referátům svědčí o aktuálnosti projednávané teoretické problematiky. Je pozoruhodné, že mezi posluchači byli i studenti sekce ukrajinistiky a studentka 5. ročníku Radka Semeráková přednesla referát.

K úspěšnému průběhu sympozia přispěl předem publikovaný sborník referátů účastníků UCRAINICA I. *Současná ukrajinistika: problémy jazyka, literatury a kultury*. AUPÖ. Philologica 82 – 2004. 1. vyd. Ed. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc 2004, 408 s. a také slavnostní večírek v restauraci Konvikt i koncert v kapliče Uměleckého centra v provedení MUSICA VARIATA, na jehož programu byly skladby a písně českých, ukrajinistických a jiných autorů.

Na závěrečném plenárním zasedání vedoucí sekci jménem všech účastníků poděkovali organizátorům sympozia za jeho zdařilý průběh a vyjádřili potěšení, že podobná mezinárodní olomoucká setkání ukrajinistů se stávají tradicí. 3. olomoucké sympozium ukrajinistů se uskuteční v srpnu 2006.

Prof. J. Anderš, DrSc., vedoucí sekce ukrajinistiky Katedry slavistiky FF UP, foto -tj-

Rektorka UP
si Vás dovoluje pozvat na
**slavnostní akt
promoce absolventů
doktorského studijního programu**
Přírodovědecké fakulty, Pedagogické fakulty,
Fakulty tělesné kultury.
Zasedání se uskuteční v aule Filozofické fakulty UP
dne 24. září 2004 ve 12.30 hod.

Rektorka UP
si Vás dovoluje pozvat na
**slavnostní akty
promoce absolventů
doktorského studijního programu**
Lékařské fakulty, Filozofické fakulty,
předání jmenovacích dekretů docentům,
kteří se habilitovali na Lékařské fakultě,
Filozofické fakultě, Přírodovědecké fakultě,
přiznání práv emeritnímu profesorovi
Přírodovědecké fakulty
Prof. RNDr. Václavu Stůžkovi, CSc.
Zasedání se uskuteční v aule Filozofické fakulty UP
dne 24. září ve 14 hod.

Rektorka UP vyhláší soutěž
o Cenu rektorky UP
**za nejlepší vědeckou nebo uměleckou práci
studentů bakalářských a magisterských
studijních programů** v roce 2004

a) vydanou tiskem,
b) předloženou jako rukopis či umělecké dílo.
Cena rektorky UP se uděluje za práce v oboru
a) biomedicinských věd; b) matematiky; c) přírodních věd; d) pedagogických a psychologických věd; e) jazykovědy a literární vědy; f) věd o umění; g) muzikologie; h) ostatních společenských věd; i) za realizaci uměleckého díla.
Autor oceněné práce obdrží finanční odměnu ve výši 3 500 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP. Cena nemusí být udělena v každém z vyhlášených oborů.
Přihlásit je možno seminární (ročníkové), diplomové a jiné studentské práce (do soutěže nebudou přijaty práce, které již byly přihlášeny v minulých letech), popřípadě jejich ucelené části. Přihlášeny mohou být i práce, které se neúčastnily soutěže na fakultách.

Práce předkládají jejich autoři ve třech vyhotovených ve standardní úpravě (pevně spojené listy) současně s vyjádřením konzultanta a přihláškou, která je k vyzvednutí na úseku prorektora pro záležitosti vědy a výzkumu. Konzultant také navrhne dva oponenty. Realizace uměleckého díla se může doložit fotografickým, případně jiným záznamem. Práce se odevzdávají na úseku prorektora pro záležitosti vědy a výzkumu.

Práce ucházející se o Cenu rektorky UP se předkládají do 30. 9. 2004.

Prorektor si vyžádá dva oponentské posudky, jimiž doplní materiály pro jednání komise. Komise jmenovaná rektorkou UP předložené práce posoudí a vybrané práce navrhne rektorce UP k ocenění.

Rektorka UP vyhláší
**Cenu rektorky
pro nejlepší sportovce z řad studentů UP**
pro rok 2004

Cena rektorky se uděluje jednotlivcům za nejlepší sportovní výsledky, kterých dosáhli v akademickém roce 2003/2004.

Návrhy na ocenění mohou podávat všichni členové akademické obce UP v Olomouci.

Ocenění obdrží finanční odměnu ve výši 3 500 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP.

Návrhy se předkládají do 30. 9. 2004 na úsek prorektora pro záležitosti vědy a výzkumu, kde je k dispozici i návrhový list.

Komise jmenovaná rektorkou UP předložené návrhy posoudí a navrhne studenty k ocenění.

Novinka ve studijní nabídce UP: přednáškový kurz judaistiky

Rozšíření oborového spektra studijní nabídky na Filozofické fakultě UP avizuje od začátku tohoto semestru cyklus přednášek kurzu judaistiky, který zajišťuje **Kabinet judaistiky FF UP**. O jeho zrodu, náplni činnosti a dalších perspektivách, které by měly vést ke vzniku nového studijního oboru, jsme hovořili s **prof. I. Fialovou**, vedoucí Katedry germanistiky FF UP:

Pani profesorko, můžete v krátkosti Kabinet judaistiky prezentovat?

Kabinet judaistiky je zárodečná organizace, jež by časem měla vést ke vzniku nového samostatného studijního oboru na FF UP. Judaistika – interdisciplinární dvouoborové dvouleté navazující magisterské studium. Nejprve bychom ale rádi zjistili, zda má takový obor v Olomouci vůbec nějakou základnu a jestli o něj budou mít studenti zájem. Proto jsme shromáždili skupinu lidí, jež obor zajímá a kteří by byli ochotni ho na UP přednášet, a to již v právě rozvíjejícím se zimním semestru (2004/2005). Tedy již nyní, aniž by Judaistika byla na UP akreditována, mohou studenti UP absolvovat cyklus dvanácti přednášek, které povedou nejen přednášející z olomoucké univerzity, ale i odborníci z Opavy, Kroměříže či Prahy. Kromě tohoto cyklu mohou posluchači UP absolvovat semináře, jež tematicky s judaistikou souvisejí. Např. já vedu seminář (ostatně vedla jsem ho již mnohokrát), který zahrnuje německy psanou židovskou literaturu. Zajímavá bude jistě přednáška, kterou zajišťuje Katedra romanistiky o židovské literatuře v rámci španělské, francouzské, portugalské a italské literatury nebo přednáška o Starém zákonu, kterou přislíbil děkan CMTF UP doc. P. Chalupa. Za velký úspěch pak považují to, že se nám podařilo zajistit tři vyučující, jež jsou schopni učit všechny tři jazyky, které s judaistikou souvisejí. Biblickou hebrejštinu bude učit RNDr. ThLic I. Vlková z CMTF UP, jidiš M. Beránková, doktorandka Katedry germanistiky FF UP, a ivrit, tedy moderní hebrejský jazyk, bude učit PhDr. R. Uvíra, z Katedry germanistiky FF UP.

Tyto kurzy jsou nabízeny všem studentům UP? Jaké mohou očekávat kreditové ohodnocení?
Ano, přednášky, semináře a cvičení nabízíme všem studentům Univerzity Palackého. Studenti FF UP mohou za absolvování kurzu Judaistiky obdržet tzv. B-kredity, ostatní budou hodnoceni C-kreditů.
V kterých jazycích bude výuka probíhat?
Ideální představa budoucnosti je asi taková: přednášejícími jazyky by měly být čeština, němčina, angličtina a ivrit. Než se ale dopracujeme k tomu, že zde budou studenti, jež se dorozumí v ivrit, to asi nějakou dobu potrvá. Avšak toho, aby zde bylo dost studentů schopných číst a rozumět německy a anglicky, dosáhneme jistě záhy...

Jaká je situace Judaistiky na jiných vysokých školách v ČR?

V České republice existuje Katedra bibliotiky a judaistiky na Husitské teologické fakultě UK v Praze, v Českých Budějovicích jsou myslím nabízeny pouze přednášky. Víím o spoustě lidí, řečneme ve věku doktorandů nebo mladých asistentů, kteří by se tímto oborem rádi zabývali, avšak v Olomouci a okolí nemají kde.

Opustíme-li potom hranice naší republiky, můžeme najít několik kvalitních kateder judaistiky v Německu, jedná se buď o ústavy s výrazně filologickým zaměřením – jidistiky, hebreistiky – či o instituce podobné naší představě, pojímající judaistiku jako

interdisciplinární, kulturně-historický obor. V Rakousku existuje judaistika ve Vídni, o její akreditaci se svého času snažili v Bratislavě, avšak výsledek jejich úsilí neznám.

Judaistika je obor interdisciplinární, na výuce se budou tedy podílet odborníci různých disciplín, a to nejen kmenové, tedy Filozofické fakulty UP. Můžete být konkrétnější v oblasti týkající se financí?

Jak známo, obecně není dobrá. I přesto už nyní ale hodlají přijet do Olomouce i přednášející mimo-olomoučtí. Ti budou zatím přednášet pouze za cestovné. Samozřejmě, bez organizačního a finančního ukotvení to do budoucna takto nepůjde. Již nyní mám ale vytvořenou databázi těch lidí, jež by nám byli přínosem a které bylo možné oslovit. O zájmu z jejich strany vím.

Situace veřejných vysokých škol není dlouhodobě příznivá. Jaké jsou vaše nynější představy týkající se finanční náročnosti nové katedry?

Kdybychom jen učitelům FF UP dávali minimální odměnu, externím učitelům platili cestu (ne honorář), potřebovali bychom zhruba 1 mil. korun ročně. Kdyby se nám podařilo obor Judaistika na UP akreditovat, obdrželi bychom od MŠMT ČR asi jednu třetinu (20–30 studentů). Zbytek, tedy tři čtvrtě mil. korun bychom museli získat v oblasti výzkumu. Tolik mě hrubé výpočty.

Aktiviti směřující ke vzniku oboru Judaistika byly již na UP vyvíjeny někdy po roce 1990. Tehdy však ztroskotaly. Kdy byste o akreditaci mohli žádat?

Nyní nabízíme studentům přednášky, semináře, cvičení, které s judaistikou souvisejí. Bude-li zájem, přijde na řadu akreditace – úkol velmi těžký. Sestavit totiž akreditační materiál je velmi náročné, problémem bude také zajistit každému z modulů personální zabezpečení v profesorech a docentech a navíc, nevím, jestli je akreditační komise zakládání nových oborů vůbec nakloněna. K tomu všemu můžeme předpokládat, že svou roli jistě sehráje i mizerná situace vysokých škol... Přesto však věřím, že naše úsilí bude zúročeno a obor Judaistika na úrovni magisterského, ale i doktorského stupně své místo na UP postupně najde.

A časový horizont?

V průběhu tohoto akademického roku bychom rádi zpracovali akreditační materiál, připravili vědecko-výzkumný úkol a také úvahu, která se bude zabývat

možnostmi, kde bychom mohli sehnat potřebné finance. V časové lhůtě jednoho roku (červen 2005), která již bude ale naplněna přednáškami a semináři, snad bude z naší strany vše připraveno a požádáme o akreditaci.

Zmínili jste oblast výzkumu. Jaká judaistická témata našeho regionu mu chcete podrobit?

Domnívám se, že výzkumná náplň se organicky odvíjí od výzkumu celé Filozofické fakulty UP, mám na mysli výzkum Moravy. Nejprůročnější by tedy bylo zabývat se výzkumem moravských Židů – byl by stejně interdisciplinární jako celý moravský výzkum. Mohlo by se zkoumat, bádát metodou historickou, literárně-historickou, kunst-historickou... Doufám, že výzkum bude zajímavý i pro partnery v Německu, Rakousku, ve střední Evropě a že osloví nějakou grantovou agenturu, případně EU.

Závěrem snad několik slov k popularizační činnosti. Budete i v tomto směru vyvíjet aktivitu?

Popularizace by měla probíhat společně s výzkumem. Za ideální považuji model našeho Centra pro výzkum německé moravské literatury, jenž má sice přímá vědecko-badatelské úkoly, ale s výsledky výzkumu vždy také seznamuje novináře, poté širší veřejnost. Myslím, že za sedm let existence tohoto centra se nám o moravské německé literatuře podařilo publiku již něco sdělit. Takto by měl být popularizován i Kabinet judaistiky, později obor Judaistika. V univerzitním prostředí je popularizace sice sekundární úlohou, přesto jí však vedle výzkumu a výuky přikládám velký důraz. I v osviceném 21. století bují antisemitismus. A tomu se jinak než osvětou celit nedá...

Ptala se

M. Hronová, foto T. Jemelka

Všichni zájemci o studium judaistiky jsou srdečně zváni

na přednášku prof. I. Fialové

Studium judaistiky – úvod do problematiky,

kteřá se koná 5. 10. 2004 v 11.30–13.00 hod. ve Freskově sále FF UP (Wurmova 7). V této přednášce bude mimo jiné osvětlen záměr zakladatelů Kabinetu judaistiky, plán akreditace studia a vědeckého projektu, studijní podmínky atd.

Informace o Kabinetu judaistiky najdete také na webových stránkách FF UP (<http://www.ff.upol.cz/jud/>) a na nástěnce Kabinetu na chodbě Katedry germanistiky (Křížkovského 10, přední trakt, 2. patro). Kontakt: prof. I. Fialová, ingeborg.fialova@centrum.cz, tel.: +420 585 633 207.

Základní předpoklady akreditace studijního programu

Požadavky Akreditační komise k posuzování žádostí o akreditaci studijních programů a jejich oborů (včetně rozšíření akreditaci a prodloužení doby jejich platnosti) vyjadřují tzv. *Minimální standardy Akreditační komise pro posuzování žádostí o akreditaci, rozšíření akreditace a prodloužení doby platnosti akreditace studijních programů a jejich oborů*, zveřejněné na internetových stránkách MŠMT (http://www.msmt.cz/_DOMEK/default.asp?CAI=3131). Podle nich musí žádosti obsahovat zejména podklady dokládající **informační a technické zabezpečení** studijního programu; u všech typů (bakalářského, magisterského a doktorského) studia musí být na základě konkrétních pravidel vymezen **obsah studia a personální zabezpečení studijního programu**.

Personální zabezpečení bakalářského programu např. předpokládá, že předměty teoretického základu jsou zabezpečeny převážně akademickými pracovníky s pracovním poměrem na VŠ minimálně v rozsahu 0,7, kteří mají alespoň vědeckou hodnost „kandidáta věd“ (CSc.) nebo akademicko-pedagogický titul „doktor“ (Dr.) nebo akademický titul „doktor“ (Ph.D., Th.D.) a ze alespoň 40 % přednášek musí být zabezpečovány profesory nebo docenty příslušného odborného zaměření; u akademických pracovníků s vědeckou hodností musí být dále doložena jejich vědecká, vývojová, umělecká nebo další tvůrčí činnost v oboru jejich působení za posledních pět let.

Výuka v magisterském programu musí být zabezpečena převážně akademickými pracovníky s pracovním poměrem na VŠ min. v rozsahu 0,7, kteří mají alespoň vědeckou hodnost a alespoň 60 % přednášek musí být zabezpečovány profesory nebo docenty příslušného odborného zaměření; u akademických pracovníků musí být doložena publikacemi jejich vědecká, výzkumná, vývojová, umělecká nebo další tvůrčí činnost v oboru jejich působení za posledních pět let, u docentů, profesorů a akademických pracovníků s vědeckou hodností pak zejména publikacemi v recenzovaných odborných časopisech převážně mimo vlastní vysokou školu, případně autorstvem monografií nebo uměleckých nebo inženýrských děl.

Kromě splnění minimálních standardů Akreditační komise mohou být pro jednotlivé skupiny oborově příbuzných studijních programů stanovena další specifická kritéria.

World Biographical Information System Online

Do konce září tohoto roku je k dispozici soubor biografických archivů společnosti K. G. Saur – World Biographical Information System Online.

Přístup je umožněn z adresy <http://infotrac.galegroup.com/itweb/dob>, heslo: infozdroje.

Názory a připomínky můžete zasílat na adresu bis@upol.cz.

M. Pastorová, Knihovna UP, odd. bibliograf.-inf. služeb

Fenomenologie: jak se nám svět vsutku jeví

Doc. PhDr. Ivan Blecha, CSc., působí na Filozofické fakultě UP od roku 1991; v roce 1977 se zde habilitoval prací na téma *Fenomenologie a fundamentální ontologie*, od roku 1998 vede Katedru filozofie. Externě přednáší také na Masarykově univerzitě v Brně. Hlavní okruh jeho zájmů tvoří kritická interpretace Husserlovy fenomenologie a jejího dalšího vývoje zejména u Heideggera, Finka a Patočky. Pokouší se o konfrontaci fenomenologie s tradiční novověkou filozofií i s klasickou metafyzikou i o pohled na fenomenologii v celku, a usiluje i o celkový výklad filozofického vývoje jejich představitelů a o včlenění fenomenologie do soudobé diskuse s postanalytickou a postmoderní filozofií.

Na posledním zasedání Vědecké rady UP byl schválen návrh na jeho jmenování profesorem v oboru filozofie.

Pane docente, můžete stručně objasnit, co je to fenomenologie a v čem spočívá její přínos pro rozvoj filozofického myšlení?

Fenomenologie je filozofický směr, který založil počátkem 20. století prostějovský rodák, Edmund Husserl. Vedle tzv. analytické filozofie, která se zabývá kritickou analýzou jazyka a komunikace, je fenomenologie vlastně nejmohutnější proud filozofie 20. století, neboť k ní náležejí i směry, které se jí sice postupně vzdálily, mají s ní však společné východisko: například filozofie Martina Heideggera, existencialismus, filozofická hermeneutika atp. Ostatně i náš nejvýznamnější filozof ve 20. století, Jan Patočka, je fenomenolog (a dokonce Husserlovův přímý žák a osobní asistent).

Fenomenologie vznikla jako kritická opozice vůči zjednodušujícímu empirismu a psychologismu: lidská zkušenost se světem v těchto směrech byla redukována na tříšť fyziologických dat, jež byla následně pořádná podle našich subjektivních dispozic (asociace, komplexní syntézy). Svět se za hradbou těchto empirických dat ztrácel. Fenomenologie proto chtěla položit otázku po struktuře lidské zkušenosti a vědomí nově. Předpokládalo to návrat k přirozené zkušenosti o světě, k důkladné, bezpředsudečné analýze toho, jak se nám svět vsutku jeví (jak se nám podává jako „fenomén“). Husserl si byl jist, že právě tak můžeme proniknout k jeho reálným strukturám, neboť zkušenost není původně jen nesourodým souborem dat, ale svazkem intencionálních aktů, který je už nějak uspořádan v souladu s pořádkem vnější reality.

Jak se nám svět vsutku jeví ... Jaké jsou základní metody fenomenologické analýzy, kterými zkoumá naši zkušenost – „fenomén svět“?

Prvním předpokladem každé fenomenologické analýzy je zbavit se předsudků a neprověřených předpokladů. Žab třeba empiricky založený pozitivismus mluvil o „faktech“, které mají být výchozím bodem každé analýzy. Ale co je to vlastně fakt? Je to objektivní danost, kterou jen pasivně recipujeme, nebo něco, co vlastně konstruujeme z tříště počitků? Pozorujeme například v přírodě to, co v ní opravdu je, nebo to, co z ní pouze umíme vyjmout svými přístroji? Abychom právě mohli odlišit objektivní přínos reality a subjektivní příspěvek, nesmíme se v posudku o tom, co je „objektivní“ a „subjektivní“, ukvapovat a nejdříve se zaměřit prostě jen na to, jak se nám svět „jeví“ a jak pracuje zkušenost, pokud něco jako „jeví“ drží (bez ohledu na to, zda už víme, co je to „fakt“ nebo dokonce, jaký je to „fakt“). Tomuto odhlédnutí od podobných předpokladů se ve fenomenologii říká EPOCHĚ (což už u řeckých skeptiků znamenalo „zdržení se úsudku“) nebo také „fenomenologická redukce“. A pak se může klást další otázka: jak můžeme při opatrné práci s naší zkušeností, do které nic nevnašíme zvnějšku, vykázat nějaké „objektivní struktury“, které by prokazatelně a přitom ve spolehlivém nahlédnutí potvrzovaly něco o vnějším světě a o jeho povaze?

Kvalitativní přístup ve výzkumu ve vědách o člověku

Ve dnech 17.–19. 1. 2005 proběhne v Olomouci III. česko-slovenská konference „Kvalitativní přístup ve výzkumu ve vědách o člověku“, kterou společně organizují Katedra psychologie FF UP Olomouc, Psychologický ústav Akademie věd ČR a Sdružení SCAN. Konference je věnována problémům aplikace a výuky kvalitativního přístupu a metod.

Uzávěrka přihlášek je 31. října 2004. Blížíší informace o konferenci, včetně formuláře přihlášky, jsou k dispozici na adrese Mgr. M. Šucha, Katedra psychologie FF UP, Vodární 6, 771 80 Olomouc. E-mail: msucha@post.cz. Aktuální informace a přihláška na konferenci: www.casp.upol.cz.

Této další manipulaci s nahlížnými „fenomény“ se říká „eidetická variace“ a její princip se často objasňuje na velmi primitivním, ale účinném příkladu: když takto například pracuji s jevem „modré barvy“, brzy zjistím, že každá možná variace s ní má své meze, která mi odhalí povahu barvy jako jevu – totiž, že nikdy si nemohu představit žádnou barvu bez prostorové extenze. Každá barva je vždy spjata s nějakou plochou. V této fázi, jak zřejmo, fenomenologii nezajímá, zda je barva nějaké „vlnění“ či jak je fyziologicky zaznamenávána na sítnici apod. Zajímá jí „podstata“ (řecky právě EIDOS) barvy jako takové, naší schopnosti ji vnímat jako fenomén a především (a v tom je fenomenologie právě filozofií, nikoli psychologií) „smysl“, jaký má vnímání barvy pro naši možnou orientaci ve světě, pro porozumění jeho strukturám. K podobným „podstatám“ se eidetickou variací proniká i u jiných empirických daností a postupně se tak napříč naší proměnlivou, subjektivní zkušeností vynořují pevné, zřejmé objektivní útvary, jež nám slouží jako „předměty názoru“ a jež nepochybně odpovídají tomu, jak se svět sám jeví. Teprve pak se vrací fenomenologie „do reality“ a snaží se klást otázky po „faktických“ stavech takových předmětů apod. Je obtížné v jednom odstavci vysvětlit princip fenomenologického bádání (Husserlovy spisy čítají přes třicet tlustých svazků a dosud jsou ještě v rukopise tisíce stránek nepublikovaných poznámek), ale snad pro první orientaci toto přiblížení postačí.

Které oblasti fenomenologického bádání se ve své specializaci věnujete?

Na rozdíl od zmíněné analytické filozofie si fenomenologové myslí, že naše zkušenost o světě může být přímá, že není nijak vázána na jazyk či na jiné znakové vyjádření (mluví se o „předjazykové“ zkušenosti). Tento postoj je právě vědním zdrojem ostřejších, ale myslím, že nakonec plodných diskusí s filozofy jazyka, jež se táhnou celé 20. století až k dnešku. Svým nepatrným podílem na fenomenologickém pohybu bych se právě chtěl do této diskuse také zapojit: zdá se mi, že fenomenologie může být vhodnou korekcí některých krajních pozic postanalytické či postmoderní filozofie, které příliš lpí na roli jazyka při našem vztahu ke světu, takže vedou až k relativizaci našeho poznání a vědy vůbec, neboť samozřejmě musí platit, že kolik jazyků (a kultur), tolik světů. Fenomenologie takovému relativismu nepropadá a může být fundovanou opozicí vůči němu. Snažil jsem se některé motivy k této diskusi zpracovat v malé knížce „Fenomenologie a kultura slepé skvrny“, která vyšla v roce 2002 v nakladatelství Triton. Navíc má fenomenologie – i z pedagogického hlediska – tu výhodu, že je interdisciplinární: způsobem, jak popisuje naši zkušenost o světě, může nabídnout některé podněty např. estetice, sociologii, psychologii, právní vědě apod. A nejen to: existuje i fenomenologie matematiky, v kognitivních vědách se poslední dobou hovoří o neurofenomenologii apod. To je záruka, že fenomenologie bude i do budoucna otevřená novým podnětům a že neustrne.

Na co se zaměřují postgraduální studenti, které vedete?

Nemám ambici, aby se z Katedry filozofie stalo fenomenologické pracoviště, bylo by však škoda nevyužít zajímavý filozofický potenciál této důležité disciplíny. Končíme právě realizaci projektu „Výzkum historie a kultury Moravy“, v němž moji kolegové a mladí asistenti sledovali spolu se mnou mimo jiné stopy fenomenologie v našem filozofickém prostředí. Výsledkem práce je mj. i moje monografie „Edmund Husserl a česká filozofie“, která sleduje jednak proměny Husserlova osobního vztahu k rodné zemi, k české kultuře a českým kolegům, jednak podává přehled o vlivech fenomenologie na novější české filozofické

myšlení. Letos jsme se pokusili podat projekt, který by v práci pokračoval a snažil se využít interdisciplinární potenciál fenomenologie: s některými šikovnými doktorandy bychom rádi bárali nad vztahy fenomenologie k neurovědám a k analytické filozofii a nad jejím metodologickým příspěvkem k teorii estetiky.

Se kterými zahraničními pracovišti spolupracuje vaše katedra a na čem?

Fenomenologické hnutí je čilé, takže můžeme spolupracovat s mnoha evropskými či světovými středisky. Jsme v úzkém kontaktu s Centrem pro fenomenologická bádání v Praze, jsme součástí Mezinárodní organizace fenomenologických společností, máme dobré vztahy s Freiburgem, s univerzitou ve Vídni, ale i s kolegy z Koreje, Číny či Japonska, kde je mimochodem fenomenologie velmi populární, protože dobře souzní s některými postoji východní moudrosti. Je mi velkou ctí, že jsem na podzim letošního roku dostal pozvání k přednáškovému turné po Japonsku. Fakt, že Husserl pochází z nedalekého Prostějova a že studoval na olomouckém gymnáziu, činí v očích zahraničních kolegů naše město a univerzitu obzvlášť atraktivní, takže sem rádi jezdí. V poslední době se podařilo zorganizovat dvě velké mezinárodní fenomenologické konference, z nichž velké množství užitečných kontaktů, jak doufám, také a především pro naše studenty a doktorandy.

Ale jak už jsem řekl, fenomenologie chce být jen jednou ze součástí práce naší katedry. Nechci, aby to vypadalo, že katedra se točí jen kolem ní. Myslím, že k jejím pilířům patří skvěle pracující Kabinet pro studium středověké a renesanční filozofie pod vedením prof. Flosse, který si vydobyl velké mezinárodní renomé a z něhož vzešli už velmi nadějní mladí asistenti, budoucí páteři naší katedry. Rozhodně chci podporovat i rozvoj bádání druhého důležitého proudu filozofie současnosti, analytické filozofie: rád bych, aby se časem ustavilo ve spolupráci s pražským filozofickým ústavem nějaké konkrétní společné pracoviště.

Na posledním zasedání Vědecké rady UP jste mj. hovořil o přípravách vzniku mezinárodního badatelského centra v Husserlově rodišti Prostějově. Mohl byste stručně uvést, jak a kdy by mělo začít pracovat?

Zahraniční spolupráci bychom se chtěli otevřít také prostřednictvím nově zřízeného badatelského centra (pod názvem: *Scientia humana olomucensis a prostannensis*), které jako externí ředitel vede náš zahraniční lektor prof. Mirko Wischke. Ve spolupráci s Katedrou historie a Katedrou germanistiky (a s jejím nově založeným kabinetem judaistiky), pod záštitou pana děkana a také za spolupráce Muzea Prostějovska bychom rádi nabídli možnosti odborných stáží zahraničním lektorům či badatelské zázemí mladým adeptům filozofie a historie, zejména z německy mluvících oblastí. Předpokládá se záběr na fenomenologická studia, ale nikoli nezbytně. V Prostějově nám tamní Muzeum nabídlo dvě krásné místnosti v nově restaurovaných budovách v bývalém ghettu; můžeme tam pořádat přednášky, kolokvia a zřídit trvalé detašované pracoviště naší katedry. Všechno samozřejmě záleží na tom, zda se nám podaří sehnat ještě nějaké další finanční prostředky, hlavně na zřízení solidní knihovny.

Jaké jsou plány katedry do budoucna?

Naše katedra bude v blízké budoucnosti prodělávat generační výměnu: o její budoucnosti ale obavy nemám. Naší mladí asistenti jsou šikovní, plní elánu, mají skvělé možnosti, a budou-li ochotni se uskovnit z finančního hlediska, jistě je bude práce na katedře filozofie uspokojovat.

Děkuji za rozhovor.
Připravila
V. Mazochová, foto T. Jemelka

O faktorech ovlivňujících předčasné odloučení placenty s P. Zielinou

Lékařská fakulta Univerzity Palackého uspořádala ve dnech 31. 5. a 1. 6. 2004 v pořadí již 37. *Konferenci studentských vědeckých prací*. V průběhu dvou dnů tak studenti olomoucké medicíny prezentovali třiačtyřicet studií. Z tohoto počtu (nižšího než loni) bylo z rozpočtu LF UP jejím děkanem oceněno třicet nejlepších, tři vynikající práce v každé sekci pak získaly cenu sponzora. Žurnálu UP se o tom zmínil a nížeji i rozhovor poskytl posluchač LF UP (dnes již absolvent) P. Zielina, jenž na studentské vědecké konferenci prezentoval studii podpořenou grantem IGA MZd. NH/6986-3. zabývající se **Trombofilními markery u pacientek s abrupcí placenty**. Práce P. Zieliny byla pro řešení grantu velkým přínosem. P. Zielina se podílel na odběru krevních vzorků a anamnézy pacientek, zpracovával data a následně se i spolupodílel na přípravě publikací a prezentací na odborných setkáních. Studie podstatným způsobem urychlila řešení a výrazně přispěla k získání validních, statisticky významných výsledků, sdělil univerzitnímu listu v krátkém zhodnocení přínosu studentské studie pro grantový úkol odborný školitel MUDr. M. Procházka, Ph.D., z Porodnicko-gynekologické kliniky FN a LF UP

Práce Trombofilní markery u pacientek s abrupcí placenty vedena MUDr. M. Procházkou, Ph.D., byla založena na retrospektivní kohortové studii. Můžete tuto metodu blíže popsat?

Retrospektivní kohortová studie je epidemiologická studie, jež hledá souvislost mezi onemocněními proběhlymi v minulosti a možnými rizikovými faktory.

Prezentovaná vědecká studie se zaměřuje na trombofilní markery a trombofilní mutace. Co si pod těmito názvy má představit člověk neznalý pojmů světa medicíny?

Proces srážení krve je zabezpečován systémem na sebe navazujících procesů mezi bílkovinami krevní plazmy. Trombofilie znamená zvýšenou náchylnost k tvorbě krevních sráženin. U jedinců, u nichž je tento stav diagnostikován, dochází zpravidla k rozvoji trombózy na neobvyklých místech – např. v žilách horních končetin. Často se tyto komplikace u daného jedince opakují a důležitě je též to, že postihují pacienta již v mladém věku. Typický je výskyt již před 45 rokem věku. Bílkoviny krevní plazmy, jež predisponují daného jedince ke zvýšenému výskytu, nazýváme trombofilní markery, protože při jejich nerovnováze může dojít k nadměrnému, a tudíž nechtěnému, srážení krve v cévách – v našem případě v cévách placenty. Toto následně vede k jejímu předčasnému odloučení. Jedná se například o srážlivý faktor II, faktor VIII, plasminogen, antitrombin, protein C nebo protein S. Některé geny pro tyto bílkoviny mohou být změněny (mutovány), čímž se mění charakter těchto bílkovin

a mohou rovněž přispívat k nadměrnému srážení krve.

A další faktory, jež se na abrupci placenty mohou podílet?

V naší studii jsme se zaměřili zejména na trombofilní markery a trombofilní mutace, ale rovněž na socioekonomické faktory (vzdělání, kouření, alkohol, drogy), porodnickou anamnézu (věk rodičky, počet předchozích těhotenství, hmotnost a hmotnostní přírůstek v těhotenství, četnost plodů, vysoký krevní tlak, předčasný odtok plodové vody, opakované potracení, prodělaná hluboká žilní trombóza apod.). Z nich se jako nejrizikovější jeví základní vzdělání, opakované potracení, předčasný odtok plodové vody a prodělaná hluboká žilní trombóza.

Zmínujete se o základním vzdělání matky jako rizikovém faktoru, jenž na předčasné odloučení lůžka může participovat. Můžete řečené uvést do souvislosti?

Základní vzdělání se může pojit s nízkým socioekonomickým statutem. Pacientky s nižším vzděláním přistupují k těhotenství méně zodpovědně – nedocházejí do prenatalních poraden, nedodrží doporučený lékařem a porodní asistentkou.

Může mít na abrupci placenty vliv např. životní prostředí?

To nelze vyloučit. Jeho vliv by se ale musel podrobit zkoumání v další studii. Vzhledem k četnosti této komplikace, která je asi v 0,3–1 % všech porodů, je však taková studie velmi obtížně proveditelná.

Jaká rizika pak plynou pro novorozence matky, u níž došlo k předčasnému odloučení lůžka? Novorozenci ve skupině s abrupcí placenty vykazují ve vaší studii signifikantní rozdíl ve skóre dle Apgarové < 7. Můžete rozdíl popsat konkrétněji?

Předčasné odloučení placenty je jedna z nejzávažnějších porodnických komplikací. Je spojena s vysokým zdravotním rizikem jak pro matku, tak pro novorozence. Vzniká velmi často náhle a z plného zdraví rodičky. Ty jsou ohroženy extrémní krevní ztrátou, stejně tak novorozenci, jejichž handicap je dále doprovázen nedostatkem kyslíku.

Jednotlivé životní projevy novorozence jsou bodově ohodnoceny a jejich součet se nazývá skóre dle Apgarové. Hodnota pod 7 bodů pak označuje porodní asfyxii plodu, tedy nedostatek kyslíku. Novorozenci těchto matek častěji trpí nedostatkem kyslíku než novorozenci po normálním porodu. Dalším rizikem je předčasný porod, nedonošenost, z čehož plynou další rizika.

Práce byla podpořena grantem IGA MZd. NH/6986-3. Budete ve výzkumu na dané téma pokračovat?

Na Porodnicko-gynekologické klinice FN a LF UP v Olomouci budou v práci dále pokračovat, a to v rámci daného grantového úkolu. Jeho řešitelem je MUDr. Martin Procházka, Ph.D. Já jsem letos v červnu promoval, takže se už dalšího výzkumu neúčastním. Rád bych se ale podílel na vědecké práci v oboru porodnictví na mém budoucím pracovišti.

Ptala se

M. Hronová

Fejeton

České akademicko-vydavatelské kolečko

Lidská společnost není množina subjektů existujících a jednajících nezávisle na sobě – jak si některé naivní politologické teorie představují. Množina subjektů to samozřejmě je – avšak propojených sítěmi vazeb a souvislostí; o jejich množství si můžeme udělat představu – v případě milionu jedinců je takových možných vazeb řádově milion milionů. Jistě, všechny se prakticky nerealizují, vazby nenulového významu mívá subjekt jenom se subjekty ze svého okolí místního, profesního, jazykového.

K oněm vazbám patří i vztahy pedagog–student. Na univerzitě je jednou z těch vazeb skutečnost, že pedagog píše a sestavuje učební texty, o nichž se předpokládá, že z nich student čerpá pro své chápání a poznání v tom kterém vědním oboru.

Podobně jako většina vztahů, také tento je aktivován ekonomickými podněty. Student studuje nejen z přirozené dychtivosti po vědění, ale i proto, že školou udělovaný diplom zvyšuje šanci jeho ekonomicky úspěšnějšího společenského uplatnění. Univerzita, zápasící s chronickým nedostatkem peněz, zoufale hledá, jak ekonomicky obstát – a její zrak nachází jako jeden ze zdrojů financování také subjekt vzdělávání – studenta. V českých poměrech je zatím student ocesáván šetrně, po drobtech, jak se sluší a patří v zemi, jejíž kořeny dosud pevně vězí v půdě socialismu jen málo dotčeného drsnými kapitalistickými mravy.

K těm drobtům se řadí také platby studentů za studijní literaturu včetně té vydávané univerzitou.

Patnáct let po pádu komunismu jsme dovolili zákonům trhu, aby pronikly až sem. V důsledku toho se po studentovi žádá, aby za učební text zaplatil cenu odpovídající zhruba ekonomickým nákladům spojeným s jeho vydáním. Včetně skromňoučké autor-ského honoráře.

Univerzita má svůj vydavatelský dům, od něhož očekává ekonomické chování. Tlak na soběstačnost a možný zisk zákonitě vytláče prodejní ceny učeb-

ních textů vzhůru do kopce. Ke slovu přichází zásada pán křmáňovi, křmáň psovi, pes ocasovi. Rektorát spravující vydavatelství a fakulty hradící náklady tisku kalkulují: Náklady na výrobu jednoho výtisku krát počet studentů v daném studijním oboru se rovná příjmu – který jest uváděti do rovnosti s vynaloženými náklady.

Obecný problém je znám – většina oborů nemá mnoho studentů a malotirážní náklady jsou ekonomicky problémové. Na obětní oltář je kladeno další zvýšení cen, které by měl zaplatit student.

Měl by.

Jenomže ani student není jednotkou jednající striktně podle představ univerzitního managementu. Staletími cizelovaná česká schopnost improvizace se rozvíjí jako májové poupě – studenti zakoupí jeden exemplář textu a ten v potřebném počtu výtisků nakopírují. Desetkrát, dvacetkrát. Studený ekonomický propoččet říká, že takovým počínáním se přece nic neušetří – kopírování stojí zhruba tolik, co zakoupení originálu. Jenomže, co platí v učebnici ekonomie, neplatí v české akademické praxi. Maminka kopíruje na jednom úřadě, strejda na jiném. Však máme úředníků v téhle zemi už skoro milion a další denně přibývají.

Univerzitní vydavatelská bilance si šátečkem s emblémem školy slzy utírá, proděkáni a prorektor si rvou zbytky šedin. Nevychází to, prodává se mnohem, ale opravdu mnohem méně, než se předpokládalo.

A tak se budou muset skripta znovu zdražovat. Obětavé maminky a neměnné obětaví strejdoři dále budou v pracovní době kopírovat učební texty na úřední papír tonerem, původně zakoupeným k docela jiným účelům. A česká akademicko-vydavatelská kolečka se dál s vrzáním a skrípáním dávají na pochod, jako v té národní písni ... kolečka se obracují, pšenička se mele mele ... Bohužel to přitom moc neodsypá.

Prof. S. Komenda

Multimediální park, o. p. s., se sídlem v Olomouci jako realizátor regionálního projektu „Česká hlava“ na podporu vědy, techniky, vývoje a poznání ve spolupráci se společností Caneton, s. r. o., Vinohradská 100, Praha 3, realizátorem národního projektu „Česká hlava“ vyhláší regionální soutěž **Česká hlava Gaudeamus Olomouc 2004**.

Cena je udělována za nejvýraznější počín, odbornou nebo vědeckou činnost studentů bakalářského nebo magisterského studijního programu.

V rámci soutěže se uděluje 1.–5. cena nazvaná *Gaudeamus Olomouc 2004*. Všechna ocenění jsou dotována finanční odměnou. O udělení cen rozhoduje odborná porota složená z předsedy, místopředsedy a tří dalších členů. Porota doporučuje pořadí projektů národní porotě.

Podmínky zařazení do soutěže: do soutěže může být zařazen kandidát, který měl/má ve studijním roce 2003/2004 (před datem uzavěrky přihlášek) statut řádného studenta vysoké školy na území Olomouckého kraje nebo v tomto období studium úspěšně ukončil. Laureátem ceny *Gaudeamus* může být pouze občan ČR.

Lhůta k předání přihlášek s příslušnou dokumentací je **do 30. 9. 2004**, a to na adresu: Multimediální park, o. p. s., Krajský úřad Olomouc, Jeremenkova 40a (označení obálky: „*Gaudeamus Olomouc 2004*“).

Přihláška do soutěže o cenu *Gaudeamus* musí obsahovat: jméno a příjmení kandidáta, datum narození, adresu bydliště, telefon, fax, e-mail, název a adresu střední či vysoké školy či organizace, na níž práce vznikla, popis kandidátovy studentské odborné nebo vědecké práce a činnosti a popis dosažených výsledků, doporučující posudek vedoucího ústavu, katedry nebo projektu a dvou nezávislých odborníků, z nichž alespoň jeden nepůsobil na škole či v organizaci, kde práce vznikla.

Soutěž je vyhlášena při příležitosti konání třetího národního ročníku Soutěže *Česká hlava 2004* jako jedna z aktivit Multimediálního parku. Vyhlášení výsledků soutěže se uskuteční v říjnu 2004.

Pohyb mezi obory a časy

Německá nadace Konopa-Vohryzka, sdružení soukromých osob, jež podporují studijní pobyty mladých vědeckých pracovníků, respektive učitelů na některé z německých univerzit, nabídla v loňském roce jednorázový stipendijní pobyt i Univerzitě Palackého. Podmínkou byl existující kontakt na německé univerzitě. Z šesti zadatelů, mezi nimiž se o stipendium v hodnotě asi jednoho tisíce eura ucházeli jak interní doktorandi, tak profesori UP, byl vybrán interní doktorand Katedry historie FF UP **Mgr. D. Kořený**. *Udělení stipendia Mgr. Kořenému se jeví jako nejvíc korespondující s kritérii nabídky nadace*, sdělila pro Žurnál UP k výsledku výběru doc. M. Hirschová, prorektorka pro zahraniční styky a záležitosti vnějších vztahů UP. *Mgr. Kořený plánoval studijní pobyt související s tématem disertace a kontakty měl zajištěny*, dodala.

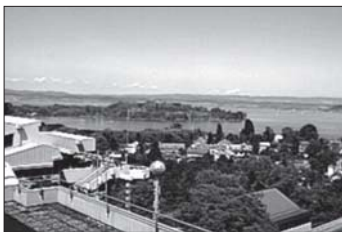
díky finanční pomoci německé nadace pobývá dnes Mgr. D. Kořený v německé Kostnici na Universität Konstanz (Fachbereich Geschichte und Soziologie), kde sbírá pro svou disertační práci příslušné materiály. Ty se týkají předmětu jeho zájmu: role symbolů a mýtů jako orientační pomůcky ve společenském vědomí, snaha o ovlivnění kolektivních identit racionálním nebo pseudoracionálním způsobem, náboženský aspekt moderních masových hnutí. V níže uvedeném příspěvku, jenž Mgr. D. Kořený poskytl čtenářům Žurnálu UP, jsou zajímavě popsány a shrnuty jeho dosavadní zkušenosti, kterých zatím v univerzitním prostředí německé Kostnice nabyl:

Když dopis došel na Rektorát UP, nebylo ještě dlouho jasné, na které německé univerzitě se uskuteční studijní pobyt, který se odesílatel nabízel finančně zajistit. Bylo rovněž možné jen obtížně předvídat, kolik měsíců je nabízená částka schopna pokrýt. Nebylo to zřejmě ještě ani tehdy, kdy jsem v půli března dorazil do Kostnice, jednoho z nejdražších měst v Německu.

Je sice zároveň nutno příznat: Kostnice je městem univerzitním. Nejen, že jí tento titul v systému německé samosprávy oficiálně náleží, může jej uvádět na hlavičkách úřední korespondence a umístit na příjezdové cesty do města – univerzitní budova je už svou polohou a velikostí své výstavby nepřehlédnutelná. Na první pohled by se nejlépe dala přirovnat k minojské palácové pevnosti, po bližším zkoumání je ale její modernita zřejmá. Stavitel ve své touze po architektonické transcenci dokonce hned dvakrát předběhl dobu.

Zprv se mu podařilo vytvořit postmoderní dílo již několik let předtím, než se o postmoderním umění a postmoderní době začalo veřejně mluvit. Postmoderní je bezpochyby svou překypující fantazií a lehkostí, s níž umísťuje bestrobarevné, téměř nenápadné a ironicky bezstarostné prvky na tvrdou a nelitostnou pěst šedých betonových soklů, dřeva a ocelové konstrukce. Příkladem je fontána a umělý potok, který si systémem kaskád rází cestu po plochých střechách v oblasti mezi knihovnou a menzou.

Z dnešního pohledu nezbyvá než obdivovat architektův optimismus a bezmeznou víru v pokrok, kterou

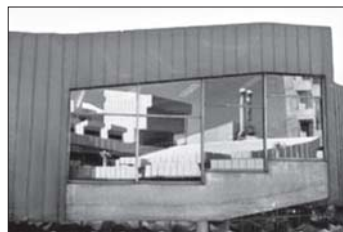
lidstvo v druhé půli minulého století stále ještě kupodivu překypovalo – víru ve věcnou rezistenci plochých střech. Dnes, v době hospodářské krize Berlínské republiky, kdy se německé školství dostává do stále větší hospodářské nouze, kdy se knihovnám německých univerzit začíná nedostávat peněz na nákup stále dražší základní časopisecké literatury, kdy se studenti státních vysokých škol musejí těšit v extrémně přeplněných, zastaralé vybavených a po všech stránkách nevyhovujících učebnách, kdy se nedostává peněz na nákup moderních

učebních pomůcek, kdy německý akademický svět se závistí pohlíží na západ (tedy do Ameriky), kde je údajně všechno lepší, a kdy se tváří v tvář odlivu mozků na lukrativní zahraniční výzkumná pracoviště zvažuje možnost (zatím poklidných) protestů, se na světlo dne prodrává i poznatek, že každá plochá střecha jednou začne zatékat a na její opravu peněz nebude.

Autor budovy se ale ukázal být prorokem ještě i na jiný způsob. Takový byl zřejmě i jeho záměr. Generaci, odchované na komiksech žánru science-fiction, kterým se v první polovině osmdesátých let bylo obtížné vyhnout (a ani se o to nikdo nesnažil), se po kratším či delším pobytu na střechách a ve vnitřních prostorech kostnické univerzity začne vřítat pocit, že tohle všechno přece už odněkud zná. Snad proto se zde tato

generace cítí tak příjemně – zdejší akademické prostředí jí po stránce stavebního řešení připomíná kulisy příběhu kosmonautů, jimiž žila ve svých dětských letech a jejichž děj tehdejší autoři umísťovali v průměru do roku 3000.

Novátorským byl ale ve své době rovněž koncept vnitřního dělení školy, založené tehdy doslova na zeleném dmu na břehu jezera. Kostnická univerzita není strukturována na fakulty v čele s děkány a jejich žezly, nýbrž na oddělení, v němčině označované jako Fachbereich, které zároveň nahrazují klasické české katedry, případně německé „institute“. To je ještě podpořeno systémem německých profesur, které jsou spíše funkcí než titulem a slouží jako zárodek jakýchkoli podkateder, tvořených daným profesorem a jeho asistenty. Flexibilní vnitřní členění univerzity je ale v konkrétním případě Kostnice dále navíc zdůrazněno umístěním všech sekcí a správních orgánů školy v jediné budově, která je ovšem díky své rozlehlosti pochopitelně spíše komplexem staveb. Formálně tedy neexistují žádné bariéry a je možno volně přecházet mezi vědními obory a žánry – metaforicky i fyzicky. Jsou ale vysoké školy, které postoupily ještě o krok dál – např. sekce na univerzitě v Treviru jsou již jen numerované – i slovně tak

tedy odpadají hranice mezi klasickými obory jako „matematika“ a „informatika“.

Oddělení (Fachbereich), díky jejímž pozvání jsem si pro svůj výzkum vybral právě Kostnici, ve svém názvu spojuje jak sociologii, tak historii a zcela proto odpovídá charakteru mé disertační práce. V rámci tohoto oddělení opět působí výzkumná instituce, nazvaná v němčině Kulturwissenschaftliches Kolleg Norm und Symbol. Ta sdružuje badatele hned několika společenskovědních oborů, které spojuje společný výzkumný záměr na pomezí historie, sociologie, literární a právní vědy, filozofie a politologie. Zájem Kolegia sahá od antiky až po nejnovější dějiny. Geograficky se neomezuje pouze na – německy chápáno – západní Evropu a na Spojené státy, nýbrž obrací svou pozornost i k dějinám okrajových částí světa, jakou je Sibiř.

Právě na příkladu záboru a osídlování sibiřských částí Asie ruským státem je možno ukázat, že každá kolonizace je také – a snad především – kolonizační kulturní. Nově zabrané území dostává nové jméno a v tu chvíli mění svůj charakter. Novým pojmenováním se stává jinou zemí, než bylo doposud. Člověk, ve zmatenosti svého smyslového vnímání, je totiž schopen se ve světě orientovat pouze pomocí symbolů – siluet, obrazů a slov, naplněných sakrálním nábojem. Teprve symboly dávají věcem smysl, takže je krajina společenské houštiny náhle popsána, jsou vymyceny stezky a zaneseny do mapy lidského vědomí.

Zhruba těmito tématy – zpracovávanými ovšem za pomoci látky dějin českých zemí v letech 1901–1938 a aplikovanými na užší problémový okruh vytváření etnických skupin, jakož i konfrontace s racionálními koncepty kolektivní identity – se také má zabývat má doktorská disertace na Katedře historie FF UP. Jsem proto vděčný za pobyt ve zdejší harmonickém prostředí a ve zdejších městě, které je podle mého přesvědčení jednou z nejkrásnější položených lokalit v Německu. Zcela upřímně bych proto chtěl poděkovat mnichovské „Nadaci Konopa-Vohryzka“, která mi stipendium poskytla a vyjádřit přání, aby její jméno brzy dosáhlo známosti jak u německé veřejnosti, tak na úředních místech zdejších akademických institucí.

Mgr. D. Kořený, foto: <http://www.uni-konstanz.de/>

PŘEDSTAVUJEME

Velvyslanec Jihoafrické republiky v ČR Noel Noa Lehoko

Rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc., udělila v patek 10. 9. 2004 ve své pracovně na Rektorátu UP jihoafrickému velvyslanci a absolventu Lékařské fakulty UP panu Noelu Noa Lehokovi *Pamětní medaili UP*.

Velvyslanec Jihoafrické republiky (44 milionů obyvatel) Dr. Noel Noa Lehoko (1949) chtěl původně studovat lékařství v Jihoafrické republice, politika Apartheidu mu však nedovolila studovat a dokonce byl vyhnán ze země (persona-non grata). Roku 1972 emigroval do Zambie, stipendium se mu však podařilo získat až v tehdejší ČSSR, kde v letech 1974 až 1980 vystudoval Lékařskou fakultu UP. Dosahoval velmi dobrých studijních výsledků, jako volentér na 2. interní klinice se umístil se svou prací na 2. místě Studentské vědecké konference a postoupil do celostátního kola. Později se v Německu specializoval na chirurgii a traumatologii

V roce 2003 byl dr. Lehoko přitomen na letním kurzu nizozemské kultury.

Dr. N. Lehoko se pravidelně zúčastňuje schůzek Česko-jihoafrického svazu a spolupracuje také s Centrem interdisciplinárních studií (CIS) UP. V roce 2003 zde uvedl svou přednášku na téma *Světový summit o udržitelném rozvoji jako výzva pro budoucnost subsaharské Afriky*.

Dr. N. Lehoko aktivně napomáhá řešení řady závažných problémů souvisejících s Afrikou nebo přímo s Jihoafrickou republikou. Mezi nejpálčivější patří pandemie AIDS (v Africe žije 80 % HIV pozitivních dětí na světě, přímo v Jihoafrické republice je na 5 milionů HIV pozitivních lidí). Častým tématem jeho besed se starosty či žáky škol je také další závažný problém afrického kontinentu – zkušenost s apartheidem.

Dr. N. Lehoko ovládá sedm jazyků, kromě afrických jazyků a češtiny mluví nejen anglicky či německy, ale také dalšími africkými jazyky: sesotho, zulu a xhosa.

V rámci *Třetí středoevropské školy rozvojové pomoci a spolupráce*, která proběhla na UP ve dnech 8.–10. 9. 29 004, proslavil dr. N. Lehoko přednáškou na téma *Perspektivy partnerských rozvojových projektů v subsaharské Africe*.

-red-, foto -dan-

K Univerzitě Palackého má velmi dobrý vztah a do Olomouce se rád i neoficiálně vrací. Spolupracuje s Katedrou nederlandistiky FF UP, jako čestný host měl projev při zahájení činnosti této katedry. Díky spolupráci velvyslanců Jihoafrické republiky a UP existuje na Katedře nederlandistiky FF UP od roku 1995 výuka afrikánštiny. Jednotliví jihoafričtí velvyslanci tuto výuku morálně a občas i finančně podporují.

„Olomoucký proces“ hrán v divadlech v Německu (25. výročí od velkého zatýkání věřících na Moravě)

O svých zážitcích vypráví doc. Rudolf Smahel, Th.D. (CMTF UP):

Když jsem nedávno hovořil se studenty o událostech před 25 lety, divali se na mne, jakoby se tyto události staly v dávné minulosti. Opravdu jen 25 let nás dělí od doby, kdy členové StB zatýkali věřící na celé Moravě a mladé lidi odváželi k výslechům přímo ze škol. Dne 10. září 1979 byla totiž násilně ukončena činnost státem nepovolené tiskárny v Olomouci-Radikově, kde bylo během pěti let vydáno 55 titulů pomocí dvou cyklostylů. Byly to především křesťanské texty pro rodiče a malá společenství, rozbor jednotlivých úryvků Bible, nové církevní dokumenty a proslovy papeže Jana Pavla II. Poslední vydané dílo byl životopis Jana Pavla II. s mnoha jeho dopisy. Právě tato publikace znamenala pro mnoho věřících velké povzbuzení a kolovala v šesti stech kusech po celé Moravě. Všechny tisky byly expedovány v naprostém utajení, které se podobalo klasické konspiraci. Totalitní režim viděl v takové činnosti tzv. ideologickou diverzi a tvrdě zakročil.

Jak vlastně všechno začalo? Již v roce 1974 se tisklo v domě pana Josefa Vlčka a v mém podkrovním bytě v domě mých rodičů v Olomouci. Byl jsem tehdy

Čestné uznání rektorky UP autorům vědeckých monografií

Rektorka UP, ve snaze zvýšit prestiž vědecké práce na UP, uděluje každý rok Čestné uznání autorům vědeckých monografií, a to autorům z řad zaměstnanců UP.

O udělení Čestného uznání může požádat každý zaměstnanec UP, a to tak, že zašle monografii jejímž je autorem prorektorovi pro záležitosti vědy a výzkumu spolu se žádostí do 15. října 2004.

Výslovně jsou vyloučeny pro udělení Čestného uznání a) publikace populárně vědecké; b) učební texty a učebnice.

O zařazení předložených publikací do kategorie „vědecké monografie“ rozhodne gremium složené z proděkanů pro vědeckobadatelské záležitosti všech fakult UP a prorektora pro záležitosti vědy a výzkumu.

Čestné uznání obdrží autoři všech vědeckých monografií, které a) nesou vrocení daného kalendářního roku nebo b) nesou vrocení roku předchozího, pokud již Čestné uznání neobdrželi.

Čestné uznání předává rektor UP na slavnostním shromáždění na konci každého roku.

absolutně teologické fakulty bez státního souhlasu k výkonu duchovní služby jako pomocný dělník Jednoty Olomouc. Již tehdy byl náš dům sledován. Aby mohl být papír pro tisk bezpečně vykládán z auta a hotové tisky naopak do auta nakládány, probourali jsme tehdy v našem domě nový vchod z garáže přímo do sklepa a na schodiště. Na podzim 1977 byly oba cyklostyly převezeny do rodinného domu pana Jana Krumpfolce v Radikově u Olomouce. Zároveň byl navázán kontakt s tajnými tiskárnami křesťanské literatury v Praze, Brně a Bratislavě. Bylo navázáno spojení se signatáři Charly 77. Do celé akce se velmi aktivně zapojil P. František Lizna SJ a pan Josef Adámek z Brna. Cyklostylové blány i papír byly nakupovány buď přes spolehlivé lidi nebo na fiktivní organizace. Tiskařský papír dodával ve velkém také pan Jan Odstrčil z Olomouce. Do akce se postupně zapojilo přibližně patnáct velmi obětavých pisárek, které přepisovaly texty na rozmnožovací blány. Téměř každý z 55 vydaných titulů byl vytištěn 500x nebo i vícekrát. Prostě tisklo se, až se blána rozpadla. Další obětaví lidé pomáhali při tzv. snažení jednotlivých stran a vázání brožur. Byl vytvořen celý systém expedice do center v Praze, Brně a Bratislavě. Byla to dírna spojená s obrovským nadšením. Do činnosti se zapojovali nejen mladí věřící, ale i státní lidé, kteří v padesátých letech byli odsouzeni k mnohaletým trestům odnětí svobody nebo přímo k trestu smrti. Těm zvláště patří velká úcta i obdiv. Každý, kdo nějakým způsobem aktivně spolupracoval, počítal s možností soudního postihu nebo přímo s možností vězení.

Dne 10. 9. 1979 jsem byl spolu s dalšími přáteli zatčen a převezen do Krajské věznice Brno. Během čtyřměsíční vazby nám přímo do věznic přicházely povzbuzující dopisy ze všech kontinentů. Mezinárodní rozhlasové stanice Svobodná Evropa, Deutschlandfunk, Radio Vatikán a další stanice vysílaly pravidelné relace o nových zatčeních a tvrdých jednáních při výsleších. V naší věci bylo vyslyšáno 70 lidí. Naše blízké doma navštívili vícekrát členové polské Solidarity a členové Amnesty International. Prezident Gustav Husák dostával tisíce protestních pohlednic, kde byli portréty nás – hlavních obviněných. Byli to: P. František Lizna SJ, Josef Vlček, Jan Krumpfolt, Josef Adámek, Jan Odstrčil a já. Dne 9. ledna 1980 jsme byli na nátlak

mezinárodní veřejnosti z vyšetřovací vazby propuštěni. Ve dnech 28.–29. 9. 1981 se konalo u Okresního soudu v Olomouci soudní přelíčení. Byli jsme všichni odsouzeni k nepodmíněným trestům. Jan Krumpfolt dostal tři roky, já dva roky, P. František Lizna SJ dvacet měsíců, Josef Vlček dvacet měsíců, Josef Adámek dvacet měsíců a Jan Odstrčil deset měsíců. Soudní proces sledovaly významné západní rozhlasové stanice. Zahraniční novináři tehdy nebyli do soudního vpuštění. Teprve po revoluci jsem se dověděl, že náš soudní proces byl zpracován jako divadelní kus s názvem „Olomoucký proces“ a byl hrán v některých městech v tehdejší NSR.

Po odvolání Krajský soud v Ostravě rozsudky dne 24. 11. 1981 potvrdil kromě rozsudku Josefa Adámka, kterému trest snížil na čtrnáct měsíců. Tresty jsme si odpykali v různých věznicích. Já jsem byl ve věznici v Kuřimě. Po sametové revoluci jsme se opět sešli a to u Nejvyššího soudu v Praze dne 24. srpna 1992, kde jsme byli všichni rehabilitováni.

Později jsem si dával otázku, co mne vlastně vedlo k takové formě odporu proti totalitnímu režimu. Byl to nepřekonatelný odpor proti diktatuře posilovaný dlouhodobě stylem výchovy u nás doma a umocněný osobním přátelstvím s Janem Palachem, kterého jsem poznal při svých studiích zahraničního obchodu v Praze. Když jsem se dne 16. ledna 1969 dověděl, že můj kamarád Jenda Palach umírá, řekl jsem si: „Musím i já něco dělat pro svobodu své vlasti.“ Právě v té době jsem se rozhodl pro studium teologie. Setkával jsem se s lidmi, kteří byli v padesátých letech odsouzeni k mnohaletým trestům odnětí svobody a přesto znovu riskovali a přinášeli povzbuzení i nadšení.

Až po revoluci jsem si v Pardubicích v archivu MV ve „svém spisu u StB“ přečetl, že jsem byl veden ve skupině I. stupně nebezpečnosti pro tehdejší státní zřízení.

Doc. Rudolf Smahel, Th.D., působí na CMTF UP. Od roku 1993 je vedoucím Katedry křesťanské výchovy CMTF UP, kde přednáší pedagogiku a katechetiku. V současné době je předsedou rovněž Akademického senátu fakulty.

-red-

Tiskové prohlášení k článku v MF Dnes

Deník Mladá fronta Dnes uveřejnil ve vydání přílohy Střední Morava ze dne 9. září 2004 článek *Zrušenou školu dostane univerzita*, a komentář Tomáše Šuláka *Škola škole víkem*. Oba texty naznačují, že Základní škola Na Hradě musela zaniknout kvůli Univerzitě Palackého. Proti tomuto tvrzení a z něho vycházejících spekulací se Univerzita Palackého důrazně ohrazuje.

Již 16. 12. 2003 vydala Univerzita Palackého tiskové prohlášení k článku *Proč musí žáci z Hradu do jiné školy?*, v němž vysvětlila, že zájem o budovu této školy projevila až poté, kdy dostala informaci o možnosti zrušení školy. Přitom rektorka UP Jana Mačáková **jednoznačně prohlásila, že Univerzita Palackého se o získání budovy bude případně zajímat teprve poté, kdy vedení města s konečnou platností rozhodne o osudu této základní školy. Rektorka výslovně rozhodla, že do té doby se Univerzita Palackého v této záležitosti nebude angažovat.**

Znovu se opakuje informace o studii využitelnosti budovy Základní školy Na Hradě. UP znovu opakuje, že zadala vzhledem k nezbytné rekonstrukci některých budov Filozofické fakulty studii využitelnosti stávajících prostor, a teprve potom, kdy ze strany města padla úvaha o možnosti zrušení ZŠ Na Hradě, rozšířila zadání studie o tuto budovu. Tato část studie měla odpovědět na otázku, zda se univerzita má v této souvislosti o tento objekt vůbec zajímat.

Rektorka UP Jana Mačáková projevila za UP oficiální zájem o budovu až 20. ledna 2004, když Zastupitelstvo SMO rozhodlo o zrušení školy. Na svůj dopis obdržela odpověď, že Rada města Olomouce má s budovou jiný záměr. Od té doby se UP o budovu nezajímala a nepodnikala žádné kroky k jejímu získání. Teprve po nové oficiální nabídce prodeje budovy ze strany Rady SMO, k níž došlo 24. srpna 2004, zaslala rektorka Jana Mačáková dopis, v němž projevila zájem UP budovu odkoupit. Návrh na odkoupení budovy musí ovšem předložit Správní radě UP a Akademickému senátu UP ke schválení.

Univerzita Palackého předpokládá, že objekt bývalé školy Na Hradě využije jednak pro Cyrilometodějskou teologickou fakultu, která sídlí v sousedství a potýká se s nedostatkem výukových prostor, jednak pro Filozofickou fakultu – během rekonstrukce objektu Křížkovského 10 by byla do objektu přesunuta některá pracoviště. Po dokončení rekonstrukce budovou do získané budovy definitivně umístěna některá pracoviště v souladu s návrhem koncepce rozvoje FF zpracovaným v minulém roce.

Univerzita Palackého v Olomouci vnímá zájem médií a veřejnosti o tuto otázku a je připravena poskytnout veškeré další informace s ní související.

...A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

18.–19. ZÁŘÍ

Dny evropského dědictví 2004. Prohlídka bývalého jezuitského konviktu s průvodcem, každou celou hodinu. Pořádá UP.

20. ZÁŘÍ

Prof. K. Mácha, DrSc.: Integrální antropologie: teorie a metoda. PdF UP, 16 hod.

22. ZÁŘÍ

3x0 (Olomoucké otolaryngologické odpoledne). Seminář. Pořádá Otolaryngologická klinika LF UP a FN Olomouc. Divadlo hudby Olomouc.

Seminář k 35. výročí úmrtí doc. C. Stejskala.

Budova „Žerotinského paláce“, Purkrabská ul. 4., posluchárna č. 61, I. p. 17 hod. Garantem semináře je prof. J. Musil, CSc.

23. ZÁŘÍ

Man Booker Prize Seminar. Interaktivní seminář o současné britské literatuře. Britské centrum Knihovny UP, učebna. č. 204. 15 hod.

-red-